

Օ Ր Ե Ր Լ Է Ն Ե Ր Ը *)

Վ Է Գ

ՐԵՃԷ ԲԱՂԵՃԻ

VI

Ո ւ ղ ե կ ի ց ն ե ր ւ

Հետևեալ առաւօտ ժան հետիոտն ճանապարհ ընկաւ գործարանի համար կտրուելիք ծառերը աչքի անցկացնելու, որոնք գտնուում էին լեռնաշղթայի գագաթին, այն լեռնաշղթայի՝ որ ընկնում է Շլուխտի կիրճի ձախակողմը, Շլուսվիուի անտառում և սահմանափակում է հովիտը: Ծանապարհը երկար էր և նոր եկող տեղատարափ անձրևից հողը լպրծուն էր դարձել. բացի այդ՝ ժան շատ ժամանակ կորցրեց շրջանն անելով մի հսկայ ժայռի, որ կտրում էր իր ճանապարհը: Կէս օրից շատ էր անցել արդէն որ հասաւ այն հիւղակի առաջ, ուր դարսուած էին կտրուած ծառերը:

Հաղիւ մի քանի խօսք միայն փոխանակեց անտառային վարչութեան հսկողութեան տակ եղևնիների հատումի և տեղափոխութեան գործը վարող գերմանացի վերակացուի հետ, և շարունակելով վերելքը՝ հանդիպեց ատաղձարանի բանուորներին, որ արեգակը մայր չի մտած՝ շտապում էին վար իջնել անտառախիտ լեռներից՝ արձակ հովիտը:

Արեգակը, դեռ ևս ճառագայթալիւր, Վոթերի միւս կողմում աներևոյթանալու վրայ էր. ժան սրտատրոփ մտածում էր սահմանագլխի մասին, որը շատ մօտ էր: Այնուամենայնիւ նա չուզեց ճանապարհ հարցնել այն մարդկանց, որ հանդիպելով նրան՝ բարևում էին. որովհետեւ ամաչում էր ցոյց տալ իր յուզումը— իսկ խօսքերը կարող էին մատնել— փայտահատների այն խմբակին, որ աշխատում էր այդտեղ և հետաքրքրուած էր երևում ժանի հանդիպումով:

Նրանք նոր էին հեռացել, որ ժան մտաւ անտառի այն մասը, ուր գտնուում էին կտրուած ծառերը: Շուրջը ճղատուած

*) Տե՛ս «Մուրճ» № 8.

և կեղևազերծ եղևնիները պառկել էին զառիթափերի վրայ, և իրանց սպիտակ բուռներով լուսափայլում էին: Նրանք զառիվայրերից գլորուել էին և յետոյ յանկարծ կանգ առել, չգիտես, ինչպէս համար: Այլ տեղերում խառն ի խուռն գիզուել էին իրար վրայ ու ճանապարհը փակել: Անտառում, զառիթափի վրայ, մի աշխատող էր միայն մնացել, մուկ գոյն զգեստ հագած, մի ծերուկ, որը ծունկ չորած թաշկինակի ծայրերն էր կապում, ուր լեցրել էր հաւաքած սունկները: Երբ վերջացրեց, վեր կացաւ, կարմիր թաշկինակի ծայրերը իրար բերելու անկարող մատներով պինդ հուպ տուեց բրդէ գտակին. և խոշոր, յողդողդ քայլերով վար իջաւ անտառի բուրմունքը ծծելով:

— Հէյ, ձայն տուեց ժանձերուկին:

Մարդը՝ եղևնու երկու ահագին բուների մէջտեղից գլուխը շուռ տուեց:

— Ո՞րն է ամենակարճ ճանապարհը Շլուխտի կիրճը գնալու համար:

— Իջէք ինձ նման մինչև փոքրիկ ջրվէժը և բարձրացէք: Այլ հարց է, եթէ երկու հարիւր մետր աւելի բարձրանաք և իջնէք այնուհետև ուղղակի Ֆրանսիական հողի վրայ. այդ զէպքում դուք մի քանի արահետներ կը գտնէք որ ձեզ կը տանեն կիրճը: Բարի գիշեր:

— Բարձր գիշեր:

Խոր լուսթեան մէջ բառերը հնչեցին և իսկոյն մարեցին: Բայց մի խօսք շարունակեց ձայն տալ ժանձերուկի արտում. «Իջնէք Ֆրանսիական հողի վրայ»: Նա շտապում էր տեսնել այն խորհրդաւոր Ֆրանսիան, որ իր երազների, իր կեանքի մէջ մի խոշոր տեղ էր բռնում, այն՝ որ խզում էր ընտանեկան միութիւնը, որովհետև հիւները, գոնէ նրանցից մի քանիսը, հաւատարիմ էին մնում նրա հմայքին, այն Ֆրանսիան, որի համար մյնջան ալիսացիներ մեռել էին, և որին մյնջան ուրիշներ սպասում էին և սիրում՝ այն լուռ սիրով, որ մրմուռացնում է սրտերը: Այնքան մօտ էր Ֆրանսիային՝ որից նախանձով հեռու էին պահում իրան, այն Ֆրանսիային, որի համար Ուլրիխ մօրեղբայրը, Պ. Բաստիանը, իր մայրը, Ֆիլիպ պապը և հազարաւոր, հազարաւոր այլ մարդիկ աղօթում էին ամեն երեկոյ: Մի քանի ըրպէից հասաւ սարի գլխին, և սկսեց իջնել միւս զառիվայրով: Բայց ծառերը թանձր վարագոյր էին կազմում շուրջը: Սկսեց վազ տալ, որպէսզի մի ճանապարհ, մի արձակ տեղ գտնէ և տեսնէ Ֆրանսիան: Նա յօժարակամ, ուրախութեամբ զառիվայրով սահում, համարեա գլորում էր, որքան կարելի է շուտով մի ազատ ելք գտնելու համար: Լեռան այնկող-

մուս արեգակը դիպչում էր հողին. այստեղ, այնտեղ, օդը դեռ
ևս տօթադին էր, բայց եղևինները միշտ պատուար էին
կազմում:

— Կանգնիր, գոչեց մի մարդ՝ յանկարծ մի ծառի ետևից
դուրս գալով:

Ժան Թափից տարուած՝ անկարող եղաւ անմիջապէս դը-
պելու իր վաղը: Բայց վերջապէս կանգ առաւ, եկաւ դէպի
մաքսային պաշտօնեան, որ հարցապնդել էր: Այս վերջինը հե-
ծելագորքի մի տասնապետ, էր երիտասարդ և չաղ, ճպած աչքե-
րով, փոքր ինչ վայրենի, փոթուած դէմքի շուրջը դեղին մա-
զի երկու փունջով. վոժեցու մի իսկական տիպ. նայեց Ժա-
նին և ասաց.

— Ա՛յ, չար սատանայ, ես էլ կարծեցի որ մի մաքսախոյսի
հետ գործ ունեմ. ի՞նչու համար էիք վազում:

— Մի յարմար դիրք էի որոնում ֆրանսիական մի համայ-
նապատկեր, պէյզաժ տեսնելու համար...

— Միթէ ֆրանսիան ձեզ հետաքրքրում է: Ո՞ր կող-
մից էք, Գերմանիայից

— Այո:

— Յամենայն դէպս, ո՛չ պրուսիացի:

— Ո՛չ, ալգասեցի եմ:

Մարդը հազիւ թեթևօրէն ժպտաց, և ասաց.

— Այդ աւելի լաւ:

Բայց Ժան, առանց խօսակցութիւնը շարունակելու, որ-
պէս թէ մոռացած լինէր իր խնդիրը, սկսեց դիտել ֆրանսի-
ական այդ խեղճ մաքսաւորը, նրա դիմադժութիւնը, համադպե-
տը, կարծես կամենալով այդ բոլորը անջինջ կերպով դրոշմել
իր մտքի խորքում: Մաքսաւորը՝ Ժանի հետաքրքրութեամբ
զուարճացած էր երևում. ծիծաղելով ասաց.

— Եթէ տեսարան էք ուզում, հետևեցէք ինձ: Ես ունիմ
մի այնպիսի տեսարան, որ ընծայել է ինձ կառավարութիւնը՝
ռոճկիս թերին լրացնելու համար:

Երկուսը միասին սկսեցին ծիծաղել, արագօրէն միմեանց
աչքի մէջ նայելով. ծիծաղեցին, աւելի մի տեսակ համակրու-
թիւնից զրդուած, որ զգում էին դէպի միմեանց, քան այն խօսքե-
րից, որ քիչ առաջ ասել էր մաքսային պաշտօնեան:

— Կորցնելու ժամանակ չունենք, բացազանչեց տասնա-
պետը. արեգակը մեռնելու մօտ է:

Եղևինների կամարի տակով վար իջան, շուտ եկան լերի
ժայռերի մի ապառաժութեանց, որի վրայ միմեանցից մի քանի
քայլ հեռու տնկուած էին երկու սիւներ, որոնք ցոյց էին տալիս

Թէ ձր վերջանում էր Գերմանիան և իրտեղից էր սկսում Ֆրանսիան. և այդ ապառաժուտի կատարին, մի հարթութեան վրայ մի խղճուկ խրճիթ գտան, որ ծառայում էր մաքսաւորի համար իբրեւ ընակարան-դիտարան: Այդտեղից պարզւում էր մի ընդարձակ, հրաշալի տեսարան, որը հետզհետէ դէպի ցած էր իջնում, որքան կտրում էր մարդկային տեսողութիւնը: Վերջալոյսի այդ պահին՝ մի խարտեաշ լոյս ողողում էր վէտ ի վէտ հողերը, անտառները, գիւղերը, գետակները Րըտուրնըմէ-րի և Լոնժմէրի լճերը, մեղմացնում էր բելիէֆները և շատ անմշակ, մացառածածկ հողերի՝ ցորենի գոյն էր տալիս: Ժան կանգնած՝ մինչև արբշտութիւն վայելում էր այդ պատկերը: Նա լուռ էր: Յուզումը փոթորկում էր նրա սիրտը: Զգում էր որ ամբողջ հոգին խայտում է:

—Ո՛րքան գեղեցիկ է, Ֆրանսիան, մըմնջեց:

Մաքսային պաշտօնեան՝ որ դիտում էր նրան աչքի ծայրով, շողոքորթուած զգաց իրան իր ընակավայրով, և պատաս-խանեց.

—Յոգնեցուցիչ է, բայց ամառը այս տեղերում զբօսնելը մեծ հաճոյք է պատճառում նրանց, որ ազատ ժամանակ ունեն: Մարդիկ գալիս են այստեղ մինչև անգամ Ժէրարմէրից, Սէն-Դիէից, Րմիլմոնից և աւելի հեռուներից: Շատ մարդիկ գա-լիս են և այն կողմից...

Ուսի վրայից, ցուցամատով դէպի ետ, գերմանական մասը ցոյց տուեց:

Ժան խնդրեց պաշտօնեայից, որ իրան բացատրէ, Թէ ձր կող-մըն էին գտնւում քիչ առաջ անուանած երեք քաղաքները: Բայց ուշադրութիւնը ցրուած էր. հետևում էր միայն իր մտածումների թելին: Ինչ որ նրան հրապուրում էր, այդ՝ օդի թափանցկու-թիւնն էր, անսահմանութեան, ապրելու քաղցրութեան և ար-գատանքութեան գաղափարը, որ ներկայանում էր իր մտքին՝ Ֆրանսիական այս վէտվէտող հողերի առաջ, և կամ աւելի շուտ, նրան հրապուրում էր այն բոլորը՝ ինչ գիտէր Ֆրանսիայի մա-տին, ինչ կարդացել էր, ինչ լսել էր իր ժօրից, պապից, Ուլրիխ ժօրեղբօրից, այն բոլորը՝ ինչ գուշակում էր, վերջապէս այն բազմաթիւ յիշողութիւնները, որ թաղուած էին իր հոգու մէջ և որ այժմ յանկարծ վերաբողբոջում էին, ինչպէս միլիօնաւոր ցորենահատիկները՝ արեգակի փայփայանքի տակ:

Մաքսաւորը նստել էր իր խրճիթի երկարութեամբ դրուած նստարանի վրայ, հանել էր գրպանից մի կարճ ծխամորջ և ծխում էր:

Երբ տեսաւ որ այցելուն դարձնում է երեսը դէպի ինքը,

աչքերը արտասուքով լցուած, և նստում է նստարանի վրայ, նրա յուզմունքից ինչ որ բան գուշակեց. չէր ըմբռնում տեսարանի գեղեցկութիւնը, շքեղութիւնը, բայց մորմոքի այդ արցունքներից անմիջապէս զգածուեց: Դա սրտի պահանջ էր և երկու մարդիկը յուզմունքի հոյակապ հաւասարութեամբ միացան իրար: Բայց որովհետև չէր համարձակուում հարցնւփորձ անել, մաքսային պաշտօնեան վիզն ուղղելով, որտեղից իսկոյն դուրս ցցուեցին մկանունքները, սկսեց լուռութեամբ ուսումնասիրել հորիզոնը, որ տարածւում էր իր առաջ:

— Փրանսիայի ռը կողմերից էք, հարցրեց ժան:

— Այստեղից հինգ մղոն հեռու, լեռներում:

— Ձեր զինուորական ծառայութիւնը կատարել էք:

Հեծելազօրքի տառնապետը ծխամորջը հեռացրեց շրթունքներից, ձեռքը շտապով տարաւ դէպի կուրծքը, ուր կախուած էր մի մեղայի:

— Վեց տարի, պատասխանեց: Երկու անգամ միայն արձակուրդ եմ ունեցել: Յիսնապետութիւն և այս մեղային ստացայ Տոնկինի կուում:

Եւ շարունակեց:

— Ինչպէս ասում են, ձեզանում զինուորական ծառայութիւնը աւելի խիստ է:

— Այո:

— Ես միշտ լսել եմ որ Գերմանիան մեծ երկիր է, բայց սպան և զինուորը ազգականների նման չեն, ինչպէս Փրանսիայում:

Արեգակը խոնարհւում էր. խարտիշագեղ, անսահման տեսարանը տեղ տեղ շէկ, իսկ ստուերոտ տեղերում մանիշակագոյն էր դառնում: Եւ այդ ծիրանին հետզհետէ ընդարձակւում էր, ինչպէս ամպերը որ վազում են: Օ՛հ, ստուերոտ զառիվայրեր, մթաճնած դաշտեր, որքան ցանկանում էր ժան Օրերլէ, որ դուք նորից շողշողայիք լոյսի մէջ: Հարցրեց.

— Երբեմն հանդիպում էք մարդկանց, որ դասալիք են լինում, թողնում, փախչում են բանակից:

— Ձինուորական ծառայութեան չմտած՝ սահմանից անցնողները չեն ճանաչւում, բնականաբար: Ալզասի և Լոռէնի բանակներում ծառայողները միայն փախչում են, և՛ համազգեստով... Այո, շատերին տեսայ, դժբաղդ երիաստարդներ, որոնք կամ շատ էին պատժուել և կամ իրանց բնաւորութեամբ չէին հաշտւում գերմանականի հետ... Երբեմն մեր կողմից էլ դէպի Գերմանիա փախչողներ լինում են, պիտի ասէք, ճիշտ է. բայց այդ հազուադէպ է...

Գլուխը ցնցելով, և ընելու պատրաստուող անտառների վրայ մի խանդադատագին հայեացք գցելով։

—Այս կողմից (Ֆրանսիայից) ելողը, ինչպէս տեսնում էք, որքան որ էլ նրա մասին վատ ասէ, չի կարող ուրիշ տեղերից համ առնել։ Դուք մեր երկրի հետ ծանօթ չէք, պարոն, և սակայն, դատելով ձեր երևոյթից՝ մարդ կարող է երգում ուտել որ մեր կողմից էք։

Ժան կարմրեց։ Կոկորդը սեղմւում էր։ Անկարող եղաւ պատճախանելու։

Մարդը վախենալով՝ որ ասել է արդէն աւելի քան հարկաւոր էր, յարեց։

—Ներեցէք ինձ, պարոն. մարդ չգիտէ յաճախ թէ ում հետ գործ ունի, և այսպիսի դէպքերում աւելի լաւ է լուի այդ հարցերի մասին։ Պէտք է որ վերսկսեմ իմ պտոյտը և վար իջնեմ...

Ջինուորական բարև տալով պատրաստում էր հեռանալու, երբ Ժան բռնեց նրա ձեռքը և սեղմեց։

—Ձէք սխալում, բարեկամս, առաց։

Յետոյ, գրպանում մի բան պտրելով և կամենալով՝ որ այդ մարդը իրան յիշէ մի քիչ աւելի երկար, բան մի որևէ անցորդի,—սիգարի տուփը մեկնեց նրան։

—Խնդրեմ, վերցրէք մի սիգար։

Նա խսկոյն մի երեխայական ուրախութեամբ՝ տուփը թափ տուեց մաքսային պաշտօնեայի ձեռքի մէջ, որ երկարւում էր դէպի իրան։

—Բոլորը վերցրէք։ Ինձ մեծ հաճոյք կը պատճառէք։ Մի մերժէք։

Իրան թւում էր թէ մի բան տալիս էր Ֆրանսիային։

Մարդը մի ըռպէ վարանման մէջ ֆնաց, բայց փակեց ափը՝ ասելով։

—Կիրակի կը ծխեմ։ Շնորհակալ եմ, պարոն։ Ցտեսութիւն։

Թափով բարեկեց և համարեա անմիջապէս անյայտացաւ եղևինների մէջ, որ ծածկում էին լեռը։ Ժան ունկն դրեց նրա քայլերի աղմուկին որ հետզհետէ նուաղում էր։ Նա ունկն էր դռնում մանաւանդ այդ անծանօթի հետեւալ խօսքերին, որ թնդում էին իր հոգու մէջ և լցնում նրան մի անբացատրելի յուզմունքով. «Դուք մեր կողմից էք...»։ «Այո, ես ձեր կողմից եմ. զգում եմ, տեսնում եմ, և այդ ինձ ասում են իմ կեանքի շատ բաները...»։

Մութը ընկնում էր։

Ժան տեսնում էր, որ որշուրջը ամեն ինչ մուսլում էր։

Նա խորհում էր իր ընտանիքի այն անդամների մասին, որ կը-
ռուել էին այդտեղ, մուծի մէջ խորասուզուած այդ գիւղերի
շրջակայքում, որպէսզի Ալզասը միացած մնայ այն ընդարձակ
ընազաւառին, որ տարածւում էր իր առաջ: «Հայրենիք, քաղցր
հայրենիք, իմ հայրենիք: Բոլոր նրանք, որ խօսում են քո
մասին, խօսում են խանդաղատանքով: Եւ նոյնիսկ ես, ինչո՞ւ
եմ եկել: Ինչո՞ւ խռովուել եմ այնպէս, որպէս թէ դու իմ առաջ
կանգնած լինէիր մարմնացած, կենդանի:»

Անցաւ մի քանի րոպէ էլ և երկնքի ծոցում, այնտեղ,
ուր սկսւում էր կապոյտը, առաջին աստղը պլպլաց: Նա մենակ
էր, աղօտ և տիրապետող ինչպէս գաղափարը:

Ժան վեր կացաւ, որովհետեւ մուծը հետզհետէ խտանում
էր և ձեռք առաւ այն արահետը, որ դնում էր դէպի սարը:
Բայց աչքերը չէր կարողանում անջատել աստղից: Եւ քայլելիս՝
մեն մենակ, լուռ թեան մէջ, մտորում էր, բաժանուած Վոժերի
կատարում. ասում էր աստղին, և ստղուերներին, որ ներքեւում
էին մնացել:

«Ես ձեզանից եմ: Երջանիկ եմ, որ ձեզ տեսայ: Սարսա-
փում եմ ձեզ սիրելով այնպէս, ինչպէս ես եմ սիրում:»

Շուտով հասաւ սահմանագլուխը, և այն հիանալի ուղիով,
որ կտրում է Շլուխտի կիրճը, նորից իջաւ գերմանական հո-
ղի վրայ:

Հետեւեալ օրը, Աւագ Երեքշաբթի, վերադարձաւ Ալշէյմ
և յանձնեց հօրը պատրաստած տեղեկագիրը: Ամբողջ տնեցիներ-
ըն նրա գալուատն ընդունեցին այնպիսի ակնյայտ հաճոյքով,
որ յուզեց երիտասարդին: Երեկոյեան, պապի և գործարանա-
տիրոջ միջև կատարուող «խորհուրդից» յետոյ, որին մասնակից
եղաւ և՛ Ժան, որովհետեւ նոր էր վերադարձել անտառներին
այցելութիւնից, Լիւսիէն կանչեց եղբօրը մեծ, դեղին սրահում,
կրակի մօտ, որի դիմաց տաքանում էր: Տիկին Օբերլէ կար-
դում էր պատուհանի առաջ: Ամուսինը դուրս էր եկել, որով-
հետեւ կառապանը յայտնել էր նրան, որ ձիերից մէկը կաղում է:

— Հը՛, ասած տեսնեմ, հարցրեց Լիւսիէն. տեսած բաներիցդ
ամենագեղեցիկը ի՞նչ էր:

— Դո՛ւ:

— Ո՛չ, հանաք մի անի. ասած. քո ճանապարհորդութեան
ընթացքում:

— Ֆրանսիան:

— Ո՞րտեղ:

— Շլուխտում: Չես կարող երեւակայել այն յուզումը, որ

ղգացել եմ... Դա մի խոռվք էր, յայտնութեան նման մի բան... Ինձ հասկանալու երևոյթը չունես:

Լիւսիէն անտարբեր շեշտով պատասխանեց.

— Ի՞նչպէս չէ: Չափազանց ուրախ եմ, որ մեծ հաճոյք ես զգացել Ֆրանսիան տեսնելով: Տարուայ այս եղանակում զրօսանքը, արդարեւ, շատ ակորժելի պէտք է լինի: Գարնան առաջին ծաղիկները, անտառի շնչնչը, չէ՛: Ա՛հ, սիրելիս, այդ բոլորի մէջ պայմանադրական անքան բան կայ:

Ժան հարցի վրայ շատ չծանրացաւ: Լիւսիէնն է որ՝ կռացած դէպի եղբայրը, շարունակեց խօսել, գաղտնիք հաղորդելու ձայնով, որը նա երանգաւորող էր և որքան կարելի է երաժշտական դարձնում:

— Մենք այստեղ գեղեցիկ այցելութիւններ ընդունեցինք... Զհ, այնպիսի այցելութիւններ սակայն, որ մազ մնաց կռիւ առաջացնէին ընտանիքի մէջ: Երեւկայիւր, երկու գերմանացի սպայ, անցեալ չորեքշաբթի օր, աւտոմոբիլով եկան, կանգ առան մեծ դարբասի առաջ և թոյլտուութիւն խնդրեցին տեսնել գործարանը: Բարեբաղդաբար քաղաքացու շորերով էին: Ալշէյմի բնակիչները այնպէս կարծեցին որ դրանք սովորական, պարզ մարդիկ են: Որքան շիկ էին, բարեկամս, մէկը ծերուկ էր, մի հրամանատար, միւսը երիտասարդ, որ շատ վայելուչ կերպարանք ունէր և բարձր ընտանիքի յատուկ հպարտ սովորութիւններ: Տեսնէ՛իր, թէ ինչպէս բարեկեց հայրիկին. ես պարկուռն էի, ինձ էլ բարեկեցին և այցելեցին ամբողջ գործարանը մեր հօր առաջնորդութեամբ և ցուցումներով: Այդ միջոցում յիմար Վիկտորը չէր նախազգուշացրել պապին, որը մեզ կոշտ կերպով ընդունեց, երբ ներս մտանք: Թւում է թէ ես պէտք է փախուստ տայի նրանցից... Եւ որովհետեւ այդ պարոնները ոտք չկոխեցին մեզ մօտ, «իմ տանը», ինչպէս պապն անուանում է, զայրոյթը երկար չտևեց: Բայց այնուամենայնիւ իր հետեանքն ունեցաւ...

Լիւսիէն մի թեթեւ, խեղդուկ ծիծաղ արձակեց:

— Սիրելիս, տիկին Բաստիանը իմ վարմունքը չհաւանեց:

— Ուրեմն դու ներկայ էիր, երբ այդ պարոնները այցելում էին գործարանը...

— Այո՛:

— Մինչև Վերջը:

— Հայրս պահեց ինձ... Յամենայն դէպս ես չեմ հասկանում թէ ի՞նչ գործն է այդ՝ գիւղապետի կնոջ... Անցեալ կիրակի, եկեղեցու դրան առաջ նա ինձ բարեկեց մի այնպիսի սառ-

նութեամբ... Լինչ, միթե դու մեծ նշանակութիւն տալիս ես Բաստեանների բարեխն:

—Սյո, ինչպէս բոլոր ազնիւ մարդկանց բարեխն:

—Ի հարկէ ազնիւ մարդիկ են, բայց Լինչ են հասկանում կեանքի պահանջներից: Նրանց կողմից եկած պարսաւը ինձ նոյնքան անտարբեր է թողնում, որքան մի ընկերի համար յարութիւն առած եգիպտական մի մոմիայի պարսաւը: Ես նրան կը պատասխանեմ. «դուք այդ տեսակ բաներից ոչինչ չէք հասկանում: Դուք ձեր գլխանոցի կապերը միայն կապեցէք». շատ զարմանալի է, որ դու էլ ինձ նման չես խորհում, եղբայր՝ ժան փայփայեց քոջ ձեռքը և պատասխանեց.

—Մոմիաներն անգամ կարող էին դատել մեր ժամանակի մի քանի բաները, այսինքն այն բաները, որոնք պատկանում են ամեն ժամանակներին:

—Օհ, որքան լուրջ է պարոնը: Դէ, ասած տեսնենք, ժան, Լինչ է իմ յանցանքը: Այն որ ձեռք էի գալիս, որ աչքերս ուրիշ կողմ չդարձրի, որ պատասխանեցի նրանց բարեխն և հնազանդուեցի հօրս կամքին, երբ նա ինձ ասաց որ ընկերանամ իրան, և յետոյ ֆիսկ իրա մօտ:

—Անկասկած, ոչ:

—Ուրեմն Լինչ էր յանցանքս:

—Ոչինչ: Ես պարել եմ գերմանացի շատ ջահել աղջիկների հետ. միթե դու չես կարող պատասխանել մի սպայի բարեխն:

—Ուրեմն լու եմ արել:

—Էսպէս, այո: Միայն թէ մեր շուրջը այնպիսի արդարացի վշտեր կան, այնպիսի ազնիւ վշտեր: Պէտք է իմանալ որ այդ վշտերը մի բաւով կամ մի շարժումով կարող ես վերանորոգուել:

—Ես դրան ոչ մի նշանակութիւն չեմ տալ: Այն դէպքում, երբ իմ արածը վատ չէ, ոչ ոք, ոչ մի ժամանակ չի կարող ինձ խանդարել. լսում ես:

—Ահա այդտեղ է մեր տարբերութիւնը, Լիւսիէնս: Մենք զաղափարով այնքան չենք բաժանուած, որքան զգացումներով... Քո դաստիարակութիւնը արգելք է հանդիսանում զգալու մի ամբողջ շարք զգացումներ...

Համբուրեց, քրոջը և խօսակցութիւնը պտտուեց ուրիշ հարցերի շուրջը:

(Կը շարունակուէ)